

El símbol de les sardanes

Buscant entre els moltíssims escrits que parlen de la nostra bonica dansa i amb una curiositat que m'empenyia, vaig trobar a la fi el que volia, l'origen de la que m'atreveixo a considerar «primera sardana dels catalans», em refereixo a la tan coneguda i ballada «Santa Espina», ànima i esperit de tots els sardanistes i també dels que no en són.

Tots sabeu que la lletra pertany a l'autor teatral Angel Guimerà i justament per això, en un principi fou un conte escenificat en tres actes i 6 quadres que es va estrenar al Teatre Principal de Barcelona el 17 de gener de 1907, fa quelcom així com 67 anys —llarga vida té ja avui la composició—. L'Angel Guimerà va donar la lletra de «La Santa Espina» a l'Amadeu Vives perquè hi posés música, però aquest, pels motius que siguin no ho va poder fer ràpidament i després l'obra es va portar a l'autor actual de la música, Enric Morera que es posà tot seguit a la tasca encomanada i va musicar —en un moment en que tots els àngels celestials eren amb ell— «La Santa Espina».

El conte es desenrotllava en un ambient de bruixes i bruixots tenint com a protagonista en Gueridó, bouer català i la Maria, pubilla d'una masia catalana. És en el fons una història d'amor. En veritat, les dues principals característiques del conte hi resten encara ara, ja que l'embruixament va quedar enganxat a la música i potser és per això que cada vegada que sentim aquesta sardana, se'ns enalteix l'esperit, ens sentim més catalans que mai i estem units a la terra que trepitgem per uns llaços molt més forts que de costum, en aquests moments, veiem al nostre voltant la presència d'un poble de 5 milions de persones que en el fons creuen i senten les mateixes coses que nosaltres. Però, no, sens dubte, no és embruixament, sinó amor, el que sentim envers tot el que he dit.

La sardana, parlant ja en general, penso que no es balla físicament —encara que així ho sembla— sinó que es dansa amb el cor; per a mi és a més la personificació dels costums centenaris del nostre poble posats a la pràctica; és una cosa impossible de descriure, molt forta, molt fonda, que sentim arreu del cos i ens omple de joia. Mirant enrera veurem en la història de la nostra dansa a molts que han intentat encaixar-la dins un concepte amb més o menys encert, però ningú no ho ha acabat de dir tot, ja que significa tant... que crec que no es pot representar amb un seguit de mots que sonin més o menys bé.

D'aquí bé, que jo en lloc de definir una cosa indefinible em posi a mi mateix un símbol, però un símbol que per a molts representa a totes les sardanes encara que des de la primera fins a la darrera que s'ha compostat, totes sens dubte portin el seu missatge, i també totes vulguin ésser tetimonis de la nostra tradició i cultura, cosa que en realitat són...

Per això, aquesta composició que comença: «Som i serem gent catalana...» és el dret que ens varen deixar els nostres avantpasats per a portar el guardó de Catalunya com a hereus de tot el que això representa a la nostra terra actual. Cada dia totes les entitats culturals que vetllen per a conservar les nostres tradicions ens recorden el compromís que tenim contret i també que la SARDANA, la molt nostra sardana forma part d'aquest patrimoni.

ENRIC LLOVERAS I PUCHERCÓS